

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

Ó-vár. Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenként négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.

Ara évnegyedre 3 ft. o. á. Hirdetési ár: négyhasábos sorért elsőszor 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. á. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegző. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

(Gr. L. K.) **Egy kis utra való.** Midőn e sorokat írjuk, a 40 bizalmi férfi indul Károly — helyesebben Gyula-fejérvárra.

Mi annak idejében óvást tettünk az ellen, hogy az ottani értekezlet illetékes lehetne a közügyekben valamit határozni, mi azt ma sem ismerhetjük el törvényesnek, nem ismerhetjük volna el jogosultságát Erdély nevében Erdély jövője fölött határozni, még akkor sem, ha nem a kormány által a bukott rendszer modorában tetszés szerint meghívott bizalmi férfiakból állana az, hanem a megyék, székek, szóval a volt Erdély törvényes képviselőiként lépnének föl oly célból, hogy az unió fölött utoljára, hogy ugy mondjam egy legesleg utolsó országgyűlésen határozzanak. Ezáltal visszalépnek 1847-be, ezáltal tárt kaput nyitnánk minden ez utáni törvénytelenségeknek, ezáltal megsemmisítjük az 1848-iki erdélyi országgyűlésen hozott unió törvényezikket, miben a közigazgatás az 1848-ki 3-dik törvényezik értelmébe a nádor ő fenségére, és a felelős magyar-miniszteriumra bízott, és a mely törvényeziknek befejezése a következő: „Mi tehát kegyelmesen meghallgatván és kegyelmesen elfogadván, említett híveinknek főnevezett Erdély örökös nagyfejedelemségünk három nemzete karainak és rendjeinek alázasos könyörgését, és esedezését, azon felhívott, nekünk a főnérintett módon törvényes alakban bemutatott törvényezikket, ezen levelünkben szóról szóra beiktatni és beiktatni rendeltük, s azt, és egyenként az abban foglaltakat helyeseknek, kedveseknek és elfogadottnak vallván hozzájuk császári királyi és fejedelmi megegyezésünket és jóváhagyásunkat adtuk, s azokat királyi hatalmunknál fogva elfogadtuk, helybenhagytuk, helyeslettük és kegyelmesen megerősítettük; biztosítván az előemlített híj karokat és rendeket a felől, hogy az erdélyi nagyfejedelemség törvényei sorába beiktatott ezen törvényezikket, mind magunk megtartjuk, mind pedig más híveink által megtartatjuk, miként is azt jelen levelünk ereje s tanúsága szerint elfogadjuk, helybenhagyjuk, helyeseltük és megerősítettük“ aláírva V. Ferdinánd koronás királyunk által.

E szerint tehát ha a törvényesség teréről nem akarunk lelépni, illetékesnek egy erdélyi országgyűlést sem tarthatunk, annál kevésbé egy bizalmi férfiakból alakított értekezletet, és épp azért az értekezlet tagjai nem is felelősek de jure teendőikért, mivel ők csak is egyéni véleményüket nyilatkoztatják, ámde annál nagyobb morális felelősséget vállalnak magukra. Ha ők az unió ellen, ha ők egy megtartandó erdélyi országgyűléssel szavaznak, az Magyarországnak a Királyhágón inneni részére nézt nem kötelező ugyan, de mégis gyöngye fegyverrel szolgálva a reactio kezébe, azáltal legalább is pár hóval hátravetettnek alkotmányos fejlődésünkben, a mi pedig sehol sem volna oly káros következményű mint éppen mi nálunk, habár a végeredményt semmi esetre sem veszélyeztetné; mert végre is a municipalitások élni fognak jogukkal, s hatalmukban álland felirattal kijelenteni azt, hogy ők szigorúan a törvényesség terén maradva követek erdélyi országgyűlésre nem választhatnak nem küldhetnek, és így a fejevári értekezlet véleményadása vagy tán határozománya magában megsemmisülne, ha azt a megyék magatartása visszautasítaná. Ha pedig — mit hiszünk is — az értekezlet tagjai állásukat törvény melletti buzgalommal és honfűi szempontból fogják fel, és kimondják mint törvénytudóktól és alkotmányos érzésű polgároktól várni lehet, hogy ők az 1848-ki kolozsvári és pozsoni törvényekhez hűn ragaszkodnak: akkor nemcsak hogy leemelték vállairól azon roppant felelősséget, mit ellenesetben magukra vállalnának, hanem alkotmányos reorganizációt tagadhatlanul elősegítenék azáltal, hogy egy némelyek által tervezett Erdélyben összehívandó országgyűlést — mit egy igaz hazafi sem ohajthat — már bizalmilag is jogtalanak mondanának, miáltal a reactio kezéből a fegyvert is kifacsarnák, és ez előleges, e csupán bizalmi téren is kimutatnák, hogy az ország legmérsékeltőbb tagjai sem képesek semmit is feladni az ország szentesített törvényeiből. Egy ily határozott és legitim véleménynek,

mely részben az esztergami értekezlet jó előpéldát mutat, azon üdvös következménye is lenne, hogy a kormány saját választottjainak véleményét tekintetbe véve, elismerné az 1848-iki törvények sérthetlenségét, s megmentené a megyéket azon izgalmtól, miknek e törvény védelme miatt ki lesznek téve.

Hogy mi történendik, pár nap múlva meglátjuk. Addig is várjuk a legjobbat.

Kolozsvár, február 10-kén 1861.

(D) Holnap a fejevári értekezlet napja. Ha megfontoljuk, hogy döntő körökben közelebbről mily nagy fontosságot tulajdonítanak a bizalmasan meghívott értekezletek véleményének, lehetlen megtagadni az igen nagy fontosságot a fejevári értekezletől. Mi ugyan bizást hiszünk, hogy ez is az esztergami jó példát híven követendő, mind a mellett némi aggodalmat el nem palástolhatunk, melynek okai nem annyira belső mint külső okokban fekszenek.

Erdély sorsa mindinkább közelít az elválasztó ponthoz, csak hogy az különbözik az emberétől, mert Erdélynek mint olyannak halálában van a polgárok szabadságának élete; és életében ennek halála.

Az „Allgemeine Zeitung“ egy hivatalos színi erdélyi levelezője foga fehérét tintet ki, midőn tapsol az erdélyi románok magatartásának, s kimondja, hogy e népre bizon számíthat a „gesammtmonarchie“ pártja, s hogy e néppel igen jól lehetne hatni a magyar alkotmányos párt diadalának akadályozására.

Mindjárt meglátjuk, hogy mennyiben fogják ezen politikát képviselni Fehérvárott a román születésű bizalmi férfiak?

Ha e politika, mely titkosan a burocraticus igazgatások által folyvást működik, diadalt aratand előre is az értekezleten, s tán később egy pár megyegyűlésen, s ha az Magyarországi kormányának e részbeni ingadozása, s a „gesammtmonarchie“ pártjának ezáltal szabadabbá válható aktivitása által gyámoltatni fog: megérjük egy új Erdély születését; melynek keresztapja lesz azon szomorú doctriina, melynek 12 évi nyomása már kiláncosztá vállainkat.

Felajelenek Isten és ember előtt, kik e keresztelést végrehajtandják.

Erdély kulcsa hadtanilag Magyarországnak. A kié Erdély, azé Magyarország a Tiszáig, igazolták ezt a Rákócziak, a Bocskay és Bethlen hadjáratai, elismerte ezt már századok előtt I. Ferdinánd két legnagyobb vezére Salm és Nádasdy. Így, a mely elvet a hatalom befészkel Erdélybe, azon elv fog uralkodni a Tiszáig s onnan kivívja magát tovább.

Mi hivatkozunk sokszor Magyarországi teendőire melletünk. A megyék teljesítik kötelességeiket. A journalistika kevésbé. Most egy osztrák röpirat áll előttünk vázlatilag ismertette a lapokban. Írója a magyar kérdésekben nagy avatottságot tüntet ki, és ez író elismeri Erdély uniójának törvényességét, de nagy bámulatunkra azt mondja, hogy ez uniót mégis kész feladni Magyarország saját politikai jólétéért.

Mi azt hiszünk, hogy ez a Magyarország, mely Erdély unióját feladni kész, s mely Erdély nélkül politikai jölletet képez, nem a Kárpátokon innen, hanem a Lajthán túl szállásol. A Kárpátokon innen lakó Magyarország tudni fogja azt, hogy ha Erdélyt feladja a reactio fészke, ennek millió tojása lesz itt, s eljön az idő, hogy az absolutismus sáskaserge nő ki e fészkekből, s reptül ki a Duna s Tisza terére leprédálni mindazon virányát a szabadságnak, mit évszázad fejlesztett.

Magyarország jövője nincs biztosítva Erdély nélkül Erdélynek pedig jelene sincs alkotmányos értelemben Magyarország nélkül. A kik ellenkezőt hisznek, győzze mehitők; de fájdalom ők egy évezredes alkotmánynyal játszanak.

Hallottuk már kétszer egy év alatt, hogy Erdélyt alkut tárgyára tették. Csak hogy ha ez való is, mind kétszer az alkudozók az ország határain kívül voltak. Azon párt, mely az alkotmány mellett buzog s mely az összes többséget foglalja magában, az nem fog alkudozni. Erdély fel van ébredve s reméli, hogy Magyarország is ébren van. Ha nem az ottani kormány, ha nem a hírlapok lelkesedése, de a vármegyék magatartása nekünk erről kezesseget nyújt, mert a vármegyék fogják annak idejében képviselni az ország közvéleményét, a központot, az országgyűlést.

Fennebbi vázlatos észrevételeink által azonban éppen nem akarunk elárulni semmi mélyebb aggodalmat a fejevári értekezlet kimenetelére iránt. Hiszünk, sőt tudjuk azt, hogy a többség szigorúan fog ragaszkodni a törvényhez, s kiválólag nem hiszünk magyar embert a Királyhágón innen, a ki az alkotmány felett országgyűlésen kívül alkudozozik.

Észrevételek a románok nagyszabasi gyűlése jegyzőkönyvi határozataira. II. (Folytatás és vége.) Azon okok és érvek között, melyek alapján a szabasi román gyűlés az 1848-ki kolozsvári (II.) t-czikket el nem fogadhatónak határozta:

1-ső az, „hogy a román nemzet magát 1848. május 17-kén a balázsfalvi népgyűlésen, mely törvényes modorban, főkegybírói biztosok által lön megnyitva, önálló s Er-

dély egyik kiegészítő részét tevő nemzetnek nyilatkoztatta s követelte, hogy róluk nélkülök semmi se történjék, s az erdélyi országgyűlés mégis visszavetette jogos kérelmét s nem engedte, hogy az országgyűlésben a többi együtt lakó nemzetekkel együtt részt vegyen.“ Kérdem, a balázsfalvi gyűlést nemzeti organumma a magyar alkotmány melyik törvényezikre tette? Mert a patens nem törvény, azt mondja az 1791-ki VIII. t-cz. Egy nemzetnek függetlenné tétele a legfontosb koronajog, gyakorlása oly állandó, mi csak törvényhozás útján végrehajtható; törvényt pedig nálunk a fejedelem és az ország együtt szokott hozni közországgyűlésen, Verbőczy Hárm. k. III. r. III. czikke és az 1791-ki VII. t-czikke értelmében. Ily rögtönzött függetlenség csak forradalom romboló műve lehet, melyet rendes államviszonyok között érvényesíteni alkalmi felségserzési és hazaárulási büntetés terhe alatt tilos. Verbőczy Hárm. k. I. része 14. czikke 2. §. valamint az Appr. Const. II. rész VII. czime VI. czikk. Erdélyben arra nézve, hogy kik vehetnek részt a törvényhozásban, 1848 előtt az 1791-ki XI. t-czikke adott bizonyos sinormértéket. Olvassa végig akárki: látja-e abban, hogy bármely nemzet, mint olyan, jogosítva legyen megjelenésre? Nem, ott vannak: a kir. kormányzók, kir. tábla tagjai, a főispánok, főtisztek, főkapitányok, királyi hivatalosok, megyék, székek, vidékek, királyi és nemes városok, taxás helyek képviselői, a görög katolikus püspök, a fejevári káptalan követői; a balázsfalvi népgyűlés nincs e sorozatban. Mind hazafiaknak, birtokosoknak, kellő képességgel bíróknak kellett lenni, egyéb qualificatiót a törvény nem kívánt; itt sem a magyar, székel és szász, sem a román nép mint külön álló nem jelent meg, hanem mindeniknek értelmisége ama categoriák egyikében vagy másikában volt képviselve. Ennyit általában; de még némelyeket meg kell jegyezmem. A balázsfalvi népgyűlés nem volt törvényes, mivel törvényeink az ős népgyűléseket nem ismerik, azt az oláh nép némely vezetői önhatalmulag előbb ápril 18-ára hirdették, mit azonban a kir. korm.-szék 5897 sz. alatti tiltó rendeletében megsemmisítvén, az akkori idő tekintetéből azt május 17-re tette át, de ekkor is úgy, hogy az nem Balázsfalván, hanem valamely más helyen tartassék meg s egyszersmind úgy intézkedett, hogy azon nem más, mint esperestek és némely értelmesebbek jelenjenek meg; igen de ott több, mint 10—15,000, román adatok szerint *) 40,000-nyi nép jelent meg, kik, hogy mind esperestek és miveltek, tehát tanácskozára képesek lettek volna, szabadon kétlenem; de nem is róluk nélkülök lön hozva ama törvény, mert a megyéken lévő összes oláh nemesség, a szász székekben lakó falvak népei képviselve voltak, ott volt az egyesült püspök, egy pár főispán és főkegybírói tag és Hátszeg város követei tisztá oláhok voltak. Az erdélyi országgyűlés sem vetette vissza kérelmeiket, tárgyalta a maga rendén, végzését hozott rájuk, mit az országgyűlési jegyzőkönyvben láthatni; rövid kivonatan így hangzik: „Mintán egyrészlől az 1848-ki m.-országi törvények folytán, melyeknek szabályai a két hon egygyé alakulása közbevetkezében Erdélyre is kiterjednek; másrészlől az ugyan ezen évről Erdélyben alkotott t-czikkek által mindazon megszorítások s alárendeltségek, melyek az eddigi törvények értelmében az erdélyi különböző népeket s közöttük az oláhokat és különböző vallásokat illetőleg fennállottak, merőben és teljesen eltöröltek s a jogegyenlőség elve nemzetiségre és vallásra való tekintet nélkül az egyesült hon minden lakóira nézve kimondottak, és a magyar alkotmány építéletének örökre mozdíthatlan alapkövéül állítottat fel; végre mitán az említett törvények által az urbéri tartozások és dézmák örökre megszüntettek, a törvényhozás népképviselére alapítottat, s így az oláh nem-nemeseknek is az országgyűlési követek választásában részvevősköd megnyílt, a közös teherviselés elve felállított — mindezekkel oláh atyáknak sérelmeit és panaszra való alapos okaikat elenyészttetve s igazságos ohajtásaikat s kívánataikat betölve látják az ország RR.

A mik kérelem- és emlékirataik pontjai közül még függőben maradtoknak tekintethetnének, az azok iránti célszerű és igazságos intézkedés, a közelebbi közös (magyarországi) törvényhozó gyűlés tárgya, s a hon minden ajku és vallásu képviselői közbenjöttével megoldando feladata lesz, annyivalinkább, mivel azon kérdések az eddigi Erdély határain kívüli magyar hazában lakó oláhokat is szintugy érdekelvén, helytelen beavatkozás lenne a közös törvényhozás teendőibe, e tárgyban itt, az erdélyi országgyűlésen, külön és új törvényt hozni.“ **)

Második ok (b) „hogy ama II. t-czikke terrorismus között hozottat, vagy inkább rögtönzötetett, mi lerontja a törvény érvényességét.“ Ez állítás valamennyi tétele alaptalan. Terrorismus nem volt, mert nem volt az országgyűlés várbán, nem katonaságtól körülvéve, nem fenyegette hivataln népsorot, szabad szólási jogával mindenki élhetett, sőt éltek is, beadván véleményeiket a szász törvényhozásköz, Hátszeg város oláh követi, a székel követek és mások. Ó felsége pedig, a törvényhozó-hatalom fele részese, távol volt insbrucki hívei között, hová csak a magyar miniszterelnök és egy pár erdélyi követ ment el. Rögtönözve sem volt, mert Erdélynek M.-országgal való egyesülését a magyar király és erdélyi fejedelem s mindkét ország törvényhozó már több ízben kimondották. Így legelőbb 1542-ben decz. 29-én

*) Die Romänen der Oesterreichischen Monarchie, Wien Karl Gerold, 1850. II. Heft. 9. lap.

**) 1848-ki országgyűlési j.-könyv 98—99. lapja.

tehát az elválás után egy évvel Izabella és I. Ferdinánd kö-
 zött Gyalu várában egy szerződés iratott alá, melyben a két
 ország egysége kimondatott; később 1544-ben Bornemisza
 Pál és Serédi Gáspár közbenjárására e szerződés életbe lé-
 ptetése tette meg lön kisérteve s Martinuzi, mint Ferdinánd
 helytartója lön Erdély kormányára hiva; ismét később 1551.
 jul. 19. az erd. országos RR-ek által is ki lön mondva a teljes
 egyesülés, sőt ez a pozsoni 1552-ki országgyűlés I. t. czik-
 kébe is beigtattatott, minek Martinuzi utában kívánván ál-
 lani, életével lakolt érte; 1688. a május 9-ki Teleki-féle
 szerződésben egyenesen kimondatott Erdélynek a magyar
 korona alá visszamenése, valamint az 1693-ban ápril 24-kén
 az erdélyi főkormányzónak adott utasítás előszavában is;
 továbbá ugyan 1693-ban május 14-ki leiratában I-ső Leo-
 pold sürgette, hogy legalább a két országnak egy kanczel-
 láriája legyen, ezt II. József 1780-ban tettelesen kivitte,
 gróf Pálfinak rendelvény alá Erdélyt is, és így a két or-
 szág igazgatszolgáltatását s közigazgatását egyesítvén; az
 1791-ki országgyűlésnek egyik legőszintébb szándéka volt
 a két országnak egyesítése, jelesen a febr. 11-dikén tartott
 országos ülésben meghatározták, hogy az egyesülés feltéte-
 leit egy bizottság dolgozza ki, addig is pedig a két kan-
 cellária egymástól ne válsztassék el, s ha ki arra akarná
 tanácsolni a felséget, szava ne hallgattassék meg. (orsz.-gy.
 j.-könyv 177 lap) Azonban míg a RR. az egyesülés pontjai
 feletti megállapodásaikat felterjesztették, a kancellár ki-
 nevezetett, s ámbár a RR. ez ellen márczius 17-dik napján
 (lásd orsz.-gy. j.-k. 275 l.) visszairtak s az ndvartól minden
 körpén és jó ígéretet kaptak, gróf Bánfi és gr. Teleki a fő-
 kormányzói és kancellári állomáson maradtak s az egyesí-
 tést félszázadig meggátolták. Az erdélyi RR. 1841/3. 1846. újból
 sürgetni kezdeték ez ügyet, bizottságokat neveztek ki, mi-
 nem végre előbb M.-ország, (a VII.) később Erdély (az I.)
 t. czikkben a két ország egyesülését királyi előterjesztés kö-
 vetkeztében egyértelemmel kimondta. Hogy ez egyesülés,
 mely 883-tól fogva 1540-ig és így több mint 600 évig ál-
 lott fenn tényleg s pár évi megszakadás után, az egész fe-
 jedelmi korszak alatt, vagyis 1542-től fogva 1848-ig és így
 306 éven át lön előkészítve, rögtönzött tény lett volna, kellő
 dologismeret mellett nem állthatni, nem állthatni különösen
 egy oly függetlenségi acta alapján, mely Balafsalván 1848-
 ban négy nap alatt kezdődött és végképen lefolyt s mely-
 nek törvénytelenségét már bőven kimutattam.

Harmadik ok (c) hogy nem volt kellőképpen kihirdetve, a ki nem hirdetett törvény pedig nem kötelez. Erre két megjegyzésem van: 1) a „Lex non promulgata non obligat” törvénytani elve ide nem alkalmazható, mert ez oly törvényt ért, melyről az illetők egyáltalában semmit sem tudhattak. Amde az unió-törvényt országgyűlésen kihirdették, a követek köldőknek megküldötték, a főkörmányszék, kir. tábla, főispánok, megyék követei tudták, a hírlapok közölték, a minisztérium ki nyomatatva a főkörmányhoz leküldötte, ez a kihirdetés iránt intézkedett; arról senki sem tehet, hogy egyik másik hatóság nem akarja tudni, hogy a törvény törvény, vagy ha némelyek a havasokon mulatván, nem voltak ott a megyegyűléseken, a hol a követjelentéseket tárgyalták. 2) a kihirdetés csak egyik és pedig csak formai tehát másod fontosságú kelléke a törvénynek, mi sehogy sem képes egy különben kellőképpen hozott törvényt megsemmisíteni. Egyébiránt — e csak feligmeddig elismerhető formai hiány, kétszeresen helyre volt hozva a magyar országgyűlés létes — mint pedig bizonyít az, hogy Erdély összes népe, — az oláhokat sem véve ki — követeti a pesti országgyűlésre elküldötte, közigazgatási rendeleteit a magyar minisztériumtól vette, igazságszolgáltatásában magyarországi ideiglenes törvények szerint ítél, szóval az uniónak teljesedését maga eszközölte. Ha ez ok az unió-törvényezikre nézve áll, akkor tel kell bontanunk a jobbágyszabadulási IV. és urbéri és dézmatartozásokat illető V. t.-eziket is, sőt M.-ország egész 1848-ki chartáját. Ezt pedig nem tanácsolom, hanem csak megkérdelem, nem kívánja ny szabadságú népjajoknak.

Negyedik ok (4.), hogy az csak ideiglenesen volt hozva, míg Erdély átmegy M.-országhoz s azután önként félre tétetett. Átment igenis, de hát a két ország intézményei egybeillesztődtek-e? Az egybeillesztésre meghívott pesti jul. 2-ki országgyűlés feladatának eleget tett-e? Hol van munkálata? Avagy nem félbehagyta-e a hatalom magát az országgyűlést, nem e a végleges assimilálás művét? Nem következik-e ebből önként, hogy a pesti ápril 2-ki országgyűlés az 1848-ki jul. 2-kinak fogván lenni folytatást, az erre nézve Erdélyben hozott s M.-országtól (a VII. t.-cz. 1—3 §-ában) előre elfogadott választási törvénynek még ez egy országgyűlésen okvetlen állani kell? E pontban a gyűlés maga adta maga ellen kezembe a fegyvert. Az sem áll, hogy az önként félretétetett. Hol, mikor, melyik országgyűlés tette félre, akár önként, akár kényszerítve? Egyik sem. Sőt az esztergami tanácskozámyá indirekte mellette szavazott, s ha feladatát törvényesen oldja meg, holnap holnapután a fejezári is ezt kell hogy tegye.

Ötödik (e) ok, hogy ő felsége az erdélyi országgyűlést az október 20-diki diploma által szervezendőnek nyilvánította. Ezt ő felsége mint a törvényhozó hatalom felelősen tehetné, de nekünk is jogunk van a pesti országgyűlésen, sőt a fejevári tanácskozányon is megmondani azt, a mit idevonatkozólag törvényeink rendelkeznek; mert a törvényt a fejedelem és ország együtt hozza. A mit a király külön kiad, az parancs, az rendelet, melyek szerint e hazát kormányozni az 1791-ki VIII. t.-cz. ellenére nem lehet. A mi alkotmányos felfogásunk szerint, a mit a fejedelem loir, csak úgy lesz törvény belőle, ha az országgyűlés elfogadja. Már pedig az 1848-diki magyarországi VII. és erdélyi II. törvényezikket V. Ferdinánd király s egyenes írott megbízásából István nádor együtt hozta az országgal: annak tehát törvénynek kell maradni addig, míg király és ország új törvényt által meg nem szüntetik. Ezt a mint 12 évi törvénytől küli kormányzás megszüntetni nem tudta, ugy a szebeni gyűlés és még a fejevári tanácskozány sem fogja tehetni.

Hatodik (f) ok, hogy az 1848-diki (II.) választási törvényt elfogadni a románoknak annyit tennie, mint tudomást nem venni Erdély autonómiájáról, lábbal tapodni az october 20-diki diplomát. Erdély régi autonómiáját 1848-an az egye-

sülés által áldozatul vitte azért, hogy a magyar koronaterület ősbajdankori egysége ismét helyreállítva, a közös szabadságra fektetett magyar alkotmányunk ez ország szabadságszerető fiaival is több védője legyen. Erről törvény van, ezt nem letté tenni patenssel, feggverrel s népgyűlésekkel nem lehet. Erre új országgyűlés, új indítvány, új, az előbit eltörölő vagy módosító törvény kell. Alkotmányos észélti s tiszta szándékú honpolgárnak nem lehet a törvénnyel játszani, ma meghozni, holnap egyoldalulag felforgatni igyekezni. Tizenkét év óta kronlaudi autonomiánk van: kérdem, kell-e ez a brassai román kérelmezőken és a „Hermannstädter Zeitung“ tudós szerkesztőjén kívül valakinek e házában, a ki t. i. nem tartozik a büreaucratiához? Mindenki jól lakott vele. Nem kell senkinek. Másfelől az oct. 20-diki diplomáról kimondani, hogy az csak a törvényhozó hatalom egyik részének egyoldalú akarat-nyilvánítása, még nem teszi annak lábbal tapodását, hanem inkább az ország mint a törvényhozás másik részese akaratnyilvánítási jogának fenntartását. Mindkét akarat egyeztetéséből lesz majd a törvény. Csodálatos, hogy a szebeni román gyűlés az Approbátát, 130. év törvényhozásának tisztas emléket, a Leopoldi kötelevet, az 1791-diki és 1848-diki sarkalatos alaptörvényeket oly könnyedén eltörlni, vagy módosítani hajlandó, s az oct. 20-diki patenshez oly különös rokonszenvet érez!

Ezen okoknál fogva határozta el a szebeni román gyűlés, hogy a gyula- (talán károly) fejérvári értekezlet román tagjai tartásuk magukat ezen nemzeti gyűlés határozataiboz, s ha ők akár magánérdekből, akár bármely más okból azoktól eltérnének, úgy teitiek előre semmit érőknek s a román nemzetre nézve érvényteleneknek nyilvánítottatnak. Már kérdem: békülékony szándékot mutató, alkotmányos eljárás-e ez? Megválasztotta, felhatalmazta-e a román nemzet e gyűlés tagjait utasítás adásra? Hol van itt a vélemény, az eszmecsere szabadsága? Van-e tér engedve az egymást megértésnek, egymást felvilágosításnak, az érdekek kiegyenlítésének? Hát tudja e a gyűlés e tárgyban a kormány nézetét? Tudja, minő utasítással jött le a fejedelem személyese? Hátla a magyar- székely- és szász nemzetbeli meghívottak véletlenül ama törvény mellé nyilatkoztak, elbomlójanak re infecta? Oly csalhatatlannak s az országjávát nézőnek biszi véleményét a román közgyűlés? Bizony, bizony kedvezőtlen előjelei a bekövetkezhető nehéz időnek!

Még egy alkotmányellenes határozatát e gyűlésnek érintetlenül nem hagyhatom, mely koronáját s kulcsát képezi a többinek: t. i. hogy a főpásztorok mellé állandó biztosságot nevezett ki, kikre fog a román nemzeti és valóságig utólagosan bizatni. Elnök a két főpap, tagok: Alexi püspök, Alduleanu, Bologna, Macellariu, Vasiciu, Moldovănu, Domsia, Lázáriu eszázári tanácsosok, Vestemmann esepres, Baritz hírlapíró, Puskariu pretor (miféle hivatal ez?) nem láttam a német schematismusban), Ratiu, Hodosiu ügyvéd, Nicola és Pinciu jegyző, Feti segéd, Bohetielu és Axentie urak. 1848-ban is a balázsfalvi népgyűlésen neveztek volt ki az ugynevezett Pacifications-comité, mely Verespatakok, Abrudbányát, Zalatnát, Kis- és Nagy-Enyedet, Felvinczet és az összes megyei magyar birtokosságot pacificalta, azaz lefegyverezte s engedelmességre kényszerítette. *) Ugyan kérdem: mire ez új institutio, ez új hatóság? Hát a kancelláriam, gubernium, megyék, városok, faluk, a püspöki forum, cs. kir. törvényszékek nem arra valók-e, hogy ott a románok ügyét is másokéval együtt igazítsassanak? Szabad-e a törvényes hatóságok mellé tiltott ily nemzeti hatóságot állítani fel? Mi lesz ennek hatásköre, mik lesznek törvényei, ki ellenőrzi, ki vonja feleletre? Hogy tud megférni e mellett a kancelláriam és kormányshék? Honnan tudják: minő ügyek tartoznak ama törvényes és ezen tetleges hatóság alá? A kik a kancelláriának és guberniumnak is tagjai és ezen nemzeti hatóságnak is, hogy tudnak mind két helyen eleget tenni tisztöknek! Ha nem, melyiket fogadják el? Hol szolgálják nemzetjüket: az ország köztanácsaiban-e vagy főpapjaik oldala mellett? Hát az országyűlés minő viszonyban álland e nemzeti forum mellett?

Ezek komolyabb kérdések, minthogy a feleletet rája aggodalom nélkül megtehessem. Ezzel kötelesek az illetők; ha nem tetszik, nekünk okunk van ébren lenni. Ily végzése után nevéstégesen jó nekem, ugyanazon j.-könyvben ily phrasisokat olvasni: mindezek a testvér nemzetek közötti jó egygyértés eszközésére vannak, a románok alkotmányos uton kívánják haladni, a románoknak semmi rossz gondolatjuk nincs senki irányában, végre: hogy tekintsék a tagok e gyűlést iskolának arra nézve, miként kell nemzeti ügyeiket felfogni? Én pedig azt mondom ki egyenesen: 1) a mi kibékítésünknek útja és módja nem ez, 2) hogy a románoknak jobb ha elmennek majd a megye- és országyűlésekre, szolgálnak a kormányseknél és megyékben, lesznek főügyzők, szébirák és előadók, olvassák törvényeinket, megtanulják jus publicumukat, hivatalt vállalnak majd a ministeriumnál. Itt, e körökben, e hatóságoknál, törvénytudó, publicistai miveltéggel, törvényhozó, státusfőrnél bölcsességgel bíró egyénekkel való buzamos érintkezés és társalgás — ezek azon gyakorlati iskolák, hol közülük is nagy emberek, jó hazafiak, derék kormányfőriak nevelődnek. A politika és vallás heterogén dolgok — a két pályára más képességek kellene, egyik pályá emberei a másnak szerepét haszonnal ritkán vihetik: az egyiknek tudományi kutfeje a biblia, a másiké a törvénykönyv és közelet.

Vannak még ama j.-könyvben bizonyos nemzeti átkozódás, a jelenkori állam elvekre hivatkozás, semmi census és rendi alkotmány emlegetése, ősi törvényeink elleni kíméletlenkedő invectivák, az 1846-ki országgyűlésen hozott magyar nyelvet illető III. t.-cikknek kérdés alá vonása. . . De ezekre mint egyébként is csak politikai éretlenség elhangzó nyilatkozataira jobb fátvált borítom. Agricola.

N.-Enyed, febr. 3. — Ujságul mint bizonyost írhatom, hogy folyó hó 2-kán K.-Fehérvárt éjjeli 11-12 óráig a Szaboszai Győrvárnak ablakait és román esped

*) Lásd Jánk, Boér, Axentie s mások relatióit a „Die Románien” című fennebb már idézett könyvben.

res főt. Pap August urnak is azon idő tájt betörték, az első a fejevári gyűlésbe kinevezett bizottmányi tag a polgárok részéről, az utolsó Pap August ur, ki a szebeni román gyűlésben az 1848-iki törvények elfogadására egy értelmes beszédet mondott; kire az ellenzék Axente et comp. kívánták felelelt az ablak-demonstratiót.

Örvendtes újságul irhatom, hogy Tövisen, Diódon és Diómálon a románok véd- és dacszövetsége akarnak lépni, melynek végrehajtásában erőiesen munkálkodnak a románok által felszólított, ugy Magyar-Forró községében is felszólított román papjuk által az ott lakó magyarság ellen, hogy most is bujtogatni kívánják a románokst, de látva és okulva a multban ők egyező és kötelező írásra lépnek a magyarsággal, hogy egyik a másikat védje és oltalmazza, akár mi-féle armány munkálkodik is a népek romlására, kölcsönös kötelező írasok légyen mind a két félnek, melyben kilegyen kötte és mondra, hogy ők a románok egy akarattal és értelemben kívánnak a magyarsággal haladni, melyet hirlapilag is közzé tegyenek.

Losád községében üdvös haladás történt: melyet örvendetes újságul irhatom, hogy ott olvasó-társulat alakult. Fekete Ferencz ur erélyes és üdvös áldozatkészsége által, ki is 10 hirlapot járattatva, a két erdélyi hirlapot, "Magyarországot", "Vasárnapi és Politikai újdonság"-okat, "Divat-csarnok", "Növilág", 3 humoristikus, és "Gazdasági lapok"-at adott át az értelmes résznek azon ajánlatával, hogy egy külön házat is felajánla olvasó teremül, melyet a társaság fűttes és világítással lásson el. Valóban szép tett — minden lehetőséget kihasználva egy ily cselekedettel, ki az értelmesség, tudomány és ösmeretek terjesztését másokkal is közölni kívánja; több ily nemes tettevel ajándékozá az irt ur a losádi reformált egyházat is, melyért méltó jutalmát veendi egy-koron.

Gállfy István.

Sz.-Udvarhely, jan. 31. — E hó 28-án kezdődve folynak a helyvét hitvallásuk helybeli főgymnasiumában a téli közvizsgálatok. És ezeken örömmel látjuk naponként e tanoda két főgondárat mlgs gr. Bethlen Farkas és mlgs. Ugron János urakat, kik az egyház és nevelés ügye iránti meleg buzgalmoktól indittatva, mintegy visszaidezni látszanak ama régi jó korszakot, midőn tanodáink gondorai a tanulók magaviseletét és tanulásheli előmenetelét oly éber szemekkel kísérték; midőn a gondároknak az iskolák körében s kivált közvizsgákra egykori megjelenése buzdítólag hatott a tanuló ifjúságra, s egyszersmind ellenőrizte a tanároknak előadását s az ifjakkal bánásmódorát.

Tegnapelőtt temették a szék egykori jegyzőjét és országgyűlési követét Szombatfalvi Józsefet. Ránk, kik körülállottuk koporsóját, nagyon kellemetlenül hatott annak tapasztalása, hogy oly részvétlenek tudnak lenni hozzaink azon férfi elvesztése iránt, a ki egykor a törvényhozó gyűlés zöld asztala mellett annyiszor küzdött a haza és nemzet jogaiért. Az általa kiérdemelt hála és kegyelet azt parancsolja vala, hogy a székelyszék összes népe kísérel örök nyughelyére a lelkes hazafit, ki az alkotmányosság korszakában a honseretet és politikai helyes fölfogás annyi szép jeleit mutatta be. Hamvai nyugodjanak békén, s már a legelső tavasz boritsa sírormát eleven zöld gyepvel, a megszólaló magyar alkotmányosság ege alatt virulóval!

E hó 28-án a szomszéd Szombatfalva helységben néhány fináncz több egyént letartóztatott állítólagos dohány csempészetért. Ezeket — egyen kívül — a finánczok bekísérték a fővárosba; egy fináncz pedig egy előtte gyanu ember és szekér őrizésére ott maradt. A kemény hidegben megfázott lovak a helyállást megúván, megindultak; és a szekér háta mögött állott fináncz rögtön utána lökte fegyverét, a melyből kilőtt golyó a szekér gazdája sapkájának tetőjé szétszakgatta. Nemde szép ez az ilyen finánczokkal spékelt alkotmányos élet?! Aztán jogosítva vannak-e fináncz uraimék „Vorschritt”-ökben arra, hogy fegyvereket ott is használják, hol arra őket önvédelem nem kényszeríti? Hát egy czollal alább jár a golyó s kioltván egy életet, megfoszt egy szegény családot kenyérkeresőjétől? No de késő a meentség! „A fináncz nem az emberhez, hanem az elindult lovakhoz lött, hogy ezeket megállítsa, és csak törtenesen talált embert a golyó.” Így védte legalább előttem alárendeltjét a fináncz-komiszárius ur.

Fársánguonok a táncszigalmak folyamában vannak. Január 26-án tartatott a helybeli ref. tanoda hangászkarja, mely bár ha nem volt is oly népes, mint másszor, de esz- nos bál volt. A második febr. 3-án a helybeli kaszinó által fog rendezetni, melyhez a legszebb kilátásunk van. Február 9-én pedig leend a kath. leánynöveldeje. A ref. leánynö- velde javára ezen fárságon a felügyelőség nem fog bál- tartani.

Kinevezendő ideiglenes főkirálybíróknak oly tisztelek tesztünk, hogy hétorságra fog szólni. Országgyűlésre ugyan még nem hivtak meg; de mi s velünk egyérimileg a egész székely nemzet szilárd elhatározottsággal, schova más hová, csak is a magyar fővárosba Pestre akarjuk küldeni követieinket. Arról is gondolkoztunk, hogy kiket válasszunk követiekké. Ugron Lázár 1848 ban királyi hivatalos lévén, most törvény szerint a felső tábla tagja. Nagyon szükséges pedig, hogy ő, ki a közbizalmat méltán bírja, a fül rendek közt képviselje a székely nemzetet. És ezen közt nemzeti érdeket szemelött tartva, őt követé választani, s e által a székely nemzet egy a főrendi táblán oly igen szék ségelt lelkes képviselőjétől megfosztani nem akarjuk. Haner o hajtuk s az ő hazafiságától meg is várjuk, hogy helyét főrendi táblán elfoglalja. Ennélfogva a négy követi álló másra, — melyek közül kettő a széké, egy Sz.-Udvart helyé és egy Oláhfalué, — az érdektől nem vezettette es csak a hon javát szívóken hordozók közvéleményéne jelöljei: a szék több országgyűlésen volt követé, az alkotmányos szabadság ősz bajnoka id. gróf Bethlen János az utazásai folytan magát jelesen kiképzett báró Orbá Balázs, városi birtokos polgártársunk Nagy Lajos, és az üldözött, de mostanra hazatért Pál Rezső. E négy mellé nem hisztülk, hogy valaki föllépjek.

r. 1.

KÜLÖNFÉLÉK.

A szász városi községek bizalmi férfiainak Nagy-Szebenben, f. év január 31-dikén tartott gyűlésén 36 egyén jelent meg N.-Szeben, Brassó, Beszterce, Medgyes, Szász-Sebes, Szászváros stb. részéről. Elnöknek felkiáltás után n.-szebeni orator Schneider Frigyes választott. Határozottatott, hogy a szász universitás viszonyfelállítását iránt beadott petíciók mielőbbi figyelembevételét, s annak teljesítését egy a felséghez beadandó kérvény által sietessék, egyszersmind a kérvény másolati közlése által „udvari kancellár” báró Kemény értesítve, megkérsék, hogy e tárgybani támogatását császár ő felségénél ne vonja meg. Ezzel a gyűlés eloszlott. Febr. 1-szűjén, egyetlen tag meg nem jelentével, a többiek folytatták a tanácskozást, s egyhangulag határozottatott, hogy minden szász város küldöttségét indítson Kolozsvárra, b. Kemény és gr. Miklós szerencselívánatukat megviendő. A felséghez intézendő kérés szerkesztése kertülvén szűnyegre, határozatlik, hogy abban legyen kifejezve, miszerint „a szász főhivatalnokoknak a december 21-ki kézirat szerinti ideiglenes kinevezése törvénytelen, s kériük, hogy azokat a comes utján választassák.” Febr. 3-án a Bécsbe indítandó küldöttségről minden v. község tanácskozik, s határozatát küldje be a szebeni kommunitásnak. Indítványoztatott a szász ügyek központi vezetésének egyetéről eszközölése Szebenben. Ez is a községek elibe terjesztendő tanácskozás végett. Itt vége volt a tanácskozási munkának. Segesvár város a nem vett részt a gyűlésben, mely e felelti sajnálatát kifejezte, s határozatairól estafetaliter értesítette. Egyébiránt a segesvári kommunitás január 13-diki ülésében a fennebbiekre nézve hasonló határozatot hozott.

A hivatalos „Wiener Ztg.” febr. 5-diki száma szerint gr. Rechberg megmaradván a császári ház és a külügyek miniszterének, saját kérelmére a miniszterelnökségtől felmentetik, melyet Rainer fbg vesz át. A birodalmi tanács elnöksége ideiglen gr. Nádasdy alelnökre ruháztatik. Igazságügyi miniszterről b. Prato bevera legf. törvényszéki tanácsos, — nemzetgazdasági és kereskedelmi miniszterről gr. Wickenburg van kinevezve. Hogy pedig a magyar-és erdélyországi udv. kancellária, ugy horvát és tót deas-terium teendőinek kivételével — a birodalom belügyei egy kézben legyenek összpontosítva: a politikai képviselők szerveztet és működését illető minden ügy, továbbá az eddigi közoktatási és vallási miniszterium hatásköre, a tudományos és művészeti ügyek felső vezetése, az államminiszter, Schmerlingre lesz bízva, az államminiszteriumhoz tartozó egyéb közigazgatási ügyek számára pedig külön kormány-testület alakul, eddigi igazságminiszter Lasser elnökléte alatt.

A nem-magyar osztrák tartományok számára ké-szült protestans-törvény felett nem igen kedvezőleg nyilatkoznak, csak a bévezetése szépen hangzó, de egyes s-áiban nem sok öröndetes van, kivált a vegyes házasságokat illető részben, a protestansoknak a katolikusokkal való teljes egyen-jőségüké akkorra hagyatván, midőn a concordatum át les viz-sgálva.

Rajasics patriarchának sikerült legfelső helyen kieszközölni, hogy még a magyar országgyűlés kezdete előtt szerb nemzeti gyűlést lehessen tartani.

A „Bolond Miska” egy közelebbi számát a cs. kir. rendőrség lefogalta egy képrét, melyen a „Magyarország” föl-iratu övvel átkötött lovat két ismert kormányfőre patkolja. Miklós mester így szól Edus gazdához: „Jól tartsa ám, mert ha kirug, hát elbukunk mind a ketten.” Báró Vay Miklós táviratlag értesítvén a lefogalás oka felől, az illető számot, alkotmányos életben felhőtt államférfihoz illő sza-badelvűséggel rögtön kibocsátotta.

A „Presse” trieszti levelezője szerint az ottani ipar-kamara egyik tagja a valuta-kérdés tárgyalásánál indítvá-nyozta, hogy „Erdély adassék el a portának.” Nő még az volt hátra, hogy a török kormány áldásaiban része-süljünk!

Segesvárról írják nekünk január 27-ről: Egy új tanbizonyoságot sietek közölni arra nézve, miszerint Erdély külön ajku népei — megértve valahára a kor intő szavát — a legszorosabb testvéri egyetértésben keresik a jövő biz-tositékát. Az itteni ifjuság folyó hó 26-án egy estélyt ren-dezett, melyre a vidéki magyar birtokosság is meghívott; mindamellett, hogy Udvarhely és Marosvásárhelyt ugyanazon este adattak a hálok, mégis számosan jelentünk meg rész-venni a szász atyafiak Rákócziával elkezdett nagyon népes mulatságában, hol nem egy tricolorral ékített hölgyet lát-hatánk. Színőrá alatt a zsufolásig megtelt étteremben H. János emelt poharat, fejtegetvén, hogy Segesvár és Udvar-helyszék csakis kölcsönös egyetértés által várhat boldog jö-vőt; épp a Rákóczi jászszák, midőn ügyvéd Dr. B. német nyelven mondott köszöntésében kiemelte, hogy voltak idők midőn e falak közt is Rákócziara lelkesültek ugyan azon ügyért öseink, vajha a közel jövőben is a közös ügyért ha-sonlóan lelkesülnek. De leghatásteljesebb eredménye gr. H. F. szívből jött és szívhöz szóló rövid szónoklatának volt, melyben a szoros összetartásra intett. D. László is tetszést-arató szavakban fejezte ki óhaját Erdély külön ajku né-peinek összeolvadása, és a közös erővel kivívandó szabadság birhatása iránt. A szónoklatok közt felváltva énekelte a lel-kes ifjuság a szabadság dalait, melyek szöveg és dallamra nézve meghatották a hallgatókat; — reggel felé oszlott szét a nagy számú közönség, mely különböfő faj és osztálybeli volt ugyan, de szándék és akarataiban egy.

A mint a „National”-nak írják, Lombardiában több ezer példányban egy proclamatió kering, mely többől 5000 főre menendő önkéntes sereg alakítására tesz felhívást. A nők felszentelik magokat a jövő tavasszal harcra szállani Róma és Velence megszerzése s Magyarország megszaba-dítása végett. A gyalogság a zuávok, a lovasság a francia buszárok öltözetét viseli, s vezérük Andreotti Matild grófnő lesz Turinból, ki a krími hadjáratban férjét követte s szokva van a csatálizhez.

Miaván, Nyitra megyében — a „P. H.” szerint — az egykori hurbanisták most 1848 feliratu kokárdákkal éke-sítve, nemzeti zászlót lobogtatva és „Éljen a magyar” har-sogtatva járnak az utcákon.

A párisi bálókban — írják a lapok — különö-sen a magyar ruha divatozik, s az udvarnál is meg van engedve hordása. A francziáknak annyira tetszik a viselet, hogy már balletet sem akarnak látni, a melyből a magyar ruha hiányzik.

POLITIKAI HIREK.

Turinból írják a kölni lapnak, hogy Gari-baldi titkos látogatást tett volna Victor Emanuel király-nál, mely alkalommal mind ezt, mind Cavourt megnyug-tatta. Garibaldi megígérte volna, hogy sem Magyaror-szághban, sem Velenczében nem fog Ausztria ellen önál-lólag fellépni és csak a király oldala mellett akar harcolni. Lamarmora tbk. is kijelentette volna Berlinben, hogy Sardinia szintén sem Magyarországhban sem Velenczében nem támogatja meg Ausztriát. Cavour ismételní akarja e nyilatkozatot a parlament előtt, kijelentvén, hogy me-gint alkudozásokra fog lépni Rómával és Béccsel.

Garibaldi a következő köszönő levelet intézte Kersausichhez, ki őt Latour d' Auvergne republikanus kardjával megajándékozta. „Caprerz, jan. 2. Megkaptam Latour d' Auvergne kardját, melylyel a köztársaság con-sulai megisztelték a francia nemzet legvittebb fiát és egy oly hadsereg bajnokát, mely Európa trónjait és zsar-nokait porba tiporta. E kitüntetés fölülmúl mindent, a mit katona és egyáltalán ember kívánhat. Elfogadom azt és pedig nem csupán a legnagyobb hála-köszönettel, hanem egyszersmind jeleül az elnyomott nemzetek iránt ember-baráti indulattal viseltető Franciaország rokonszenvé-nek. A nagy politikai reformokat, melyeknek feladata: szentesíteni a népek testvérülését, még mindig csak Fran-cziaország kezdeményezheti.

A szárd kormány programjáról az hallatszik, hogy Victor Emanuel a parlament által Olaszország ki-rályának fogja kikiáltatni. Cavour folhatalmazást kérend kölesönt kötni 500 millió erejeig. Javálni fogja a hadse-regnek és hajóhadnak hadilábra való állítását, és a kor-mány beleegyezése nélkül működő comiték megszünte-tését. Bixio és Garibaldi többi tábornokai küzdeni fog-nak ez ellen, de Cavour mégis kiviszi indítványát. Ca-vour már hozzá is fogott a helyzet felett tartandó beszé-dének kidolgozásához, mely egyszersmind manifestum lesz a különböző nemzetekhez.

Róma és Gaeta közt a közlekedés nem, mint a francia lapok írják, földalatti távirda, hanem ga-lamb-posta által történik.

Turinból azt írják a „Kölni. Ztg.”-nak, hogy Garibaldi, barátai ellenzése és Mieroslawski sür-getése dacára, adott ígérete mellett marad, hogy t. i. semmit elsielto nem kezd. Kilátásban van, hogy febr. vé-gén Londonba megy.

Párisból Bosquet tábornok halálát jelentik.

A „Morning Post” cikkéről szólva az „Opinion nationale” áttér Ausztria jövőjének francia szempont-ból taglalására: „Franciaország, mond, bár minő kor-mánya legyen is, mindig a szabadelvűség tüzpontja lesz, Ausztria pedig ellentéte. Tehát őszinte és tartós egyet-értés a két ország közt nem állhat fen. Angolország — mint ezt államférfiai többször mondák — fegyveres és erős Ausztria fenállását ohajtja Franciaország el-len védőfalul. Már csak az okból sem kívánhatja Francia-ország, hogy egy olyan Ausztria fenálljon, melyet Wal-pole, Chatham, Pitt és Castlereagh után Palmerston és Russel is ohajt. Továbbá a Németországgal szakadás esetén Franciaországnak természetes szövetségese len-ne a független Magyarország, melylyel együtt Ausztria és társai két tűz közé vétethetnének. Végre mindaddig, míg Ausztria jelen állapotában marad, a keleti kérdés megoldása lehetetlen, minthogy Ausztria nem tűrhetné, hogy a különböző nemzetiségek, melyek ez oldalról nagy részben kifelé gravitáló országait körítik, függetlenekké legyenek. E nélkül pedig a kérdés meg nem oldható.

Angliában az „Opinion nationale” febr. 3-ki ve-zércikkre szerint meg vannak győződve arról, hogy a Cavour, Garibaldi- és Mazzini pártközt titkos egyetértés jött létre. Többek közt így szól Garibaldiról a fenneve-zett vezércikk: Ha Garibaldi elhatározza — a Duna és Száva partjain felútni a szabadság zászlóját, azt megteen-di a nélkül, hogy ezért a turini kabinetet felelősségre lehetne vonni s következőleg az olasz függetlenség ve-szélyeztetése nélkül. Nem turini biztatásokkal, hanem ne-mes lelke sugallatát követi Szicília és Nápoly megsza-badtója, midőn saját élte kockázatásával az igazság és a civilisatio ügyét győzni segíti. Ez teszi a koszorút fejére. Ha tehát éltét a Dunán kockákra teszi, s az o-roslánt saját barlangjában támadja meg, a bécsi udvar nem vonhatja felelősségre Piemontot oly tényért, melyet az nem ohajt, sőt ellenez. Ezt jól átlátják Bécsben, sőt ingerültek is miatta. Az „Augsb. Allg. Ztg.”-nak egy bécsi leveléből is ilyes valamit lehet kivenni. A levélben a többek közt a levelező felkiált: Bárcsak lehetne remélni, hogy e kellemetlen helyzetnek háboru vet véget, de

Piemont nem támad, várja, hogy Ausztriát pénzügye te-gye tönkre.

London, febr. 1. A „Kölni. Ztg.” írja: A ma-gyarokat nagyon kedvelő „Globe” Magyarország mosta-ni magatartásában a mérséklettséghez való visszahajlást véli észrevenni, s meglehetősen reményekkel tekint a jö-vőbe. „Ugy látszik — ugymond — hogy a magyarok épp ugy mint az olaszok tanultak valamit a mult kemény lec-zkéiből. A helyett, hogy a császár repressiv leiratára fegyveres kézzel szegültek volna ellen, oly alakban tűn-tetik elő ügyüket, mintha az ő részükön volna a jog és igazság, a mennyiben nyugodtan s határozottan a törvé-nyek határai között működnek. Pest város új polgármes-terének, ezen még 1848-hól felettebb népszerű férfiúnak nyilatkozata, valamint Somogy megye határozatai is, — mely vármegye semmit sem akar az adóbehajtás elleni el-lenszegülésről tudni, — arra mutatnak, hogy a néhány hónap óta tartó helyi izgatottság politikájában változás történt. Átalában véve öröndetes jelenség, hogy egy nyílt összeütközés valószínűsége enyészésnek indult. A magyarok legtöbb sikerrel játszhatják ki kártyáikat, ha se saját fegyvereikre, se idegen fegyverre nem hivatko-znak, és ők nagyon jól bevárhatják országgyűlésük össze-ülését, s ezen aztán védelmezhetik ügyüket. A pénzzsű-kében sanyalódó Ausztria kénytelen rajta lenni, hogy me-gszerezze részére a magyarok bizalmát; mert nem képes sokáig ellenállani pénzbeli helyzeténél fogva is azon nép ellenszegülésének, mely a birodalom összes népességé-nek két ötödét teszi.”

London, febr. 5. A mai parlament megnyitá-sánál a királyné így szól: Az idegen hatalmassá-gokhoz i viszonyaink folytonosan barátságosak, me-gnyugtatók. Remélem, hogy az európai hatalmasságok mérsékeltisége a béke megszakasztását meg fogja gátolni. Nagy horderejű események fordultak elő Olaszországban, s mivel azt hívé: hadd rendezék az olaszok maguk sa-ját ügyeiket — nem tartám méltánosnak ez ügybe tény-leg beavatkozni. Az idevonatkozó iratok elé fognak önök-nek terjesztetni.

Egyesség történt, a szultánt a syriai ügyben időleges katonai segélylyel támogatni. Ezen segély fran-czia hadtestből áll, mely mint a hatalmasságok képvise-lője Syriába küldetett. A szultán szintén jelentékeny had-erőt küldött oda ügyes főtiszt vezérlete alatt. Remélem, hogy a rend Syriában nem sokára helyre lesz állítva, s a conventio célja teljesen eléretik. — A chinai egye-sült haderők működését siker koronázta. S mindezen al-kudozások és hadműködések alatt, a francia és angol követek és vezérek barátságosan egyetértettek. Az in-diai állapot javult. Az északamerikai államok közt azonban komoly differenciák jöttek létre. Lehetlen ro-konszenz nélkül tekinteni oly dolgokra, melyek az én alattvalóimmal oly szoros viszonyban levő népek bol-dogságára vannak befolyással. Óhajtom, hogy e differen-cziák békésen intéztessenek el. A királynő beszéde egy-szersmind több törvénytervről, de nem reformjavaslat-ról értesít.

Ujabbak. — Turin, febr. 4. Ruggiero az ál-lamtanács elnökévé nevezetett; Brofferiot és Crispit képvise-lőkké választák. — Az „Opinione” szerint a válas-zások az egész országban teljes rendben folytak le, csak a messinai kerületben Mirtóban tört be egy „bourboni banda” m. hó 27-kén a t. választó terembe, s megölé az elnököt s ennek fiait.

A „N. Pr. Ztg.” írja: A tudósítások igen ag-gasztók Galiciából az ottani dolgokra nézve. A for-radalmi izgatás ott nagyon élénk; ugy látszik, hogy a lengyel propagandának az a terve, hogy Lengyelország-nak ezen osztrák része először törjön ki a maga idejében.

Washington, jan. 22. A floridai hadpa-rancsnok tudatá Buchanan elnökkel, hogy ő st. Pickens erődt nem támadja meg. A déli államok kerülük az összeütközést, mivel békés elintéztést helyeznek kilátás-ba. Georgia kilépett az egyesült államok közül.

A békés irány dacára, több garibaldianus fran-czia tiszt és altiszt, kik egy idő óta szabadsággal otthon voltak, felszólítást kaptak, legfeljebb febr. 15-ig illető szabadcsapatoknál megjelenni.

Garibaldi a szárd királylyal tartott beszélgetése után Genuába ment, hol tábornokai várták. Mit beszélt velők: erről két versio van, némelyek szerint, hogy Victor Emanuelnek megígérte, hogy sem Velenczét nem fogja megtámadni, sem Magyarhonba invasiót nem próbál — mások szerint, hogy csak az elsőt ígérte volna meg.

Bécsből, febr. 5-kén írják: A Gaeta-ból legujabban ide érkezett tudósítások szerint az ostromlot-tak helyzete nem kielégítő. Az erőd nem fogja magát már soká tarthatni, mert szűkibe van a pénznek, hogy a katonákat fizesse, s az eleségnek is, melylyel azokat táplálhassa. Aztán az ostromlottak tüze nagy rombolást vitt véghez. Az orosz csapatmozgalmak felől

hírek nagyon tulzoltak. Valótlanként tehát az azokhoz fűzött következtetések is. Az Oroszország és Ausztria közti viszonyok újabb időkben nem változtak. Azon egy tény, hogy Oroszország a magyar menekülteknek a Dunafejedelemségekben való tartózkodása ellen szólott, nem nézhető annak tanujelül, mintha a két császári állam egymáshoz viszonya barátságosabb alakult volna. — Lombardiában folynak az előkészületek egy francia hadtestnek elhelyezésére.

— London, febr. 6. Az alsóház tegnapi ülésében a válaszfóliát fölött folyt a vita. White módosítványa: miszerint a ház sajnálja a trónbeszédben a reformkérdés meg nem említését, elvetett. Russell D'Izraeli interpellációjára válaszó: reméli, hogy a béke nem fog megháborítani. Angolhon tudatta Turinban és Párisban, miszerint Velence megtámadását roszálja. A felsőházban Derby tudni akarja, vajjon kielégítők-e Angolhon viszonylatai Franciaországhoz, miután Napoleon trónbeszéde támadó. Granville Angolhon viszonylatait a külfölddel, különösen Franciaországgal kielégítőnek mondja. A válaszfóliákat elfogadtattak.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE február 6-án.

Állam-adósság.	penzben	áruban		penzben	áruban
5%-os nemzeti kölcsön	100 frt.	76.20	76.40	Ausztr. államvaspálya	288. — 289. —
5%-os metalliques	100 frt.	61.75	65. —	Nyugati vasut	186.50 187.50
Földtehermentesítések.				Pardubitz vasut	105.50 106.50
5%-os magyarországi	100 frt.	65.50	66.25	Tiszai vasut	147. — 147. —
5%-os bánsági, horvát és szláv	100 frt.	64. —	64.50	Déli vaspálya 60% (ex div.)	189. — 190. —
5%-os erdélyi	100 frt.	61.25	62. —	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	168.50 169. —
Sorsjegyek.				Graz-Köflach	109. — 111. —
Trieszti db.	100 ft pp.	124. —	726. —	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	20. — 22. —
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	97.75	98.25	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	60. — 64. —
Budai városközség db	40 ft a. é.	37.25	37.75	Váltók (devisek)	
Eszterházy	40 ft pp.	89. —	90. —	Három hónapra.	
Salm	40 ft pp.	35.75	36.25	Amsterdam 100 holl. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3%	127. — 127.25
Pálffy	40 ft pp.	37.25	37.75	Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2 %	127.50 127.75
Clary	40 ft pp.	34.75	35. —	Berlin 100 tallér (150 ft ausztr. értékb.) 4 %	— —
St. Genois	40 ft pp.	36. —	36.50	M. Frankfurt 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 %	127.75 128. —
Windischgrätz	20 ft pp.	20.50	21. —	Hamburg 100 mark-bankó ft (75 ft 85 kr) 2 1/2 %	112.50 113. —
Waldstein	20 ft pp.	24.75	25.25	London 10 font sterling. (100 ft 23 1/4 kr) 4 1/2 %	149. — 149. —
Keglevich	10 ft pp.	15. —	15.50	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2 %	59. — 59.10
Részvények.				Pénznekem.	
Nemzeti bank ex div.)		723. —	725. —	Korona	20.35
Hitelintézet 200 frt.		162.20	162.40	Császári arany	7.03
Alsó-ausztriai esc. bank 500 frt.		587. —	590. —	Reczés arany	7.02
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.		419. —	421. —	Napoleons'or	11.96
Trieszti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.		160. —	170. —	Orosz imperiale	12.25
Budapesti lánchíd 500 ft pp.		395. —	400. —	Ezüst	40. —
Éjszakai vasut		1907.80	1908. —	A nemzeti kölcsön papir szelvényei	41.25

H I R D E T É S E K.

NEM HIVATALOS.

(42) F. év márczius 2-án lesz a
a budai kölcsön-sorsjegyek
ötödik húzása.

A sorsolási terve e 50,000 sorsjegyből álló vállalatnak 4. 679. 675 oszt. ért. forintra van fektetve, s ez 40,000, — 30,000, — 20,000 frtból álló nyereményekre osztva, a mikből e húzásnál 200 darab húzódik ki.

Ezen sorsjegyek mindenike 40 frt. mérleges ért k után a legrosszabb esetben is legalább 60, — 70, — 80 frtot kell hogy nyerjen.

Ilyen sorsjegyek kaphatók:

Kolozsvárt, január 26. 1861.

Dietrich Sámuelnél.

(40)

A kolozsvári gőzmalom tulajdonosa, a szép, megtakarított és rozs nélkül való **tisztabúzának nagy vékáját** — annak jó-ságát tekintetbe véve — itt helyt fizeti 2 forint 20 krtól **2 forint 40 krajczárig ausztr. értékben.**

(4-6)

STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

BONAPARTE NAPOLEON LAJOS

TITKOS EMLÉKIRATAI.

Az eredeti kiadás után fordítva. 5 füzet ára 4 forint.

MAGYARORSZÁG

polgári históriájára való

LEXICON

a XVI-dik század végeig.

Kiadta Budai Ézsaiás. 3 kötet 18 forint.

A MAGYAR KÖZJOG ALAPVONALAI.

Gr. Cziráky nyomán írta Hegedüs Lajos. Ára 2 forint.

A MAGYAR NEMZET SZEBB JÖVŐJE.

E nevezetes és legkorszerűbb mű minden alkotmányos érzelmű igaz magyarnak különös figyelmébe ajánlatik és szívére köttetik.

Fordította és kiadja Kozma Imre. Ára 50 ujkr.

Multiplikations-Tafeln

zum behufe der Berechnung des **Flächeninhaltes**
bei der Catastral - Vermessung in dem
Österreichischen Kaiserstaate.

Ára 8 ujforint.

GIROKUTI

ORSZÁGOS KÉPES NAPTÁRA.

Ára 1 frt 50 kr.

KAKAS MÁRTON
NAPTÁRA.

Ára 80 ujkr.

HÁROMSZÉK,
erdélyi szépirodalmi évkönyv

és
Naptár 1861. évre.

Szerkeszti és kiadja

KHERN EDE.

Első évi folyam angolváson kötése 1 ft 25 kr.

A MAGYAR NÉP NAPTÁRA.

Ára 25 ujkr.

PROTESTÁNS KÉPES NAPTÁR

1861-ik évre.

Szerkesztette Ballagi Mór.

Ára 50 ujkr.ajzár.

JÓZSIKA JULIA

HÖLGYNAPTÁR

1861-re,

gr. Széchenyi Istvánné arcképével.

Ára 80 ujkr.

ISTVÁN BÁCSI NAPTÁRA.

Szerkeszti Májer István.

Ára 50 ujkr.

UJTESTAMENTOM kérdésekben és

feleletekben a nép számára. Polier után a magyar nép számára átdolgozták: Ince Dániel, Herepei Gergely és Székely János. I-ső szakasz: a négy evangyélisák írásai és az apostolok cselekedeteiről írt könyv. Nagy 8-adrét 34 1/2 iv, 2 ft 10 kr.

Rövid utasítás egy husz hold területű **váltógazdaság rendezésére**, kis birtokosok számára. Az erdélyi gazdasági egyesület kívánságára írta b. Bánfy János, kiadta az ord. gad. egyet. Második kiadás. Ára 35 kr.

Mit tegyen az erdélyi gazda, hogy jólétre jusson? Az erdélyi gazdasági egyesület által kiütötetett pályamű. Írta Berde Áron. Ára 35 kr.

Szőlő mívelés (az ugaros) minden eddigi szőlő-mívelés módjához alkalmazva, összejegyezgette 15 évi tapasztalat aly egy atya fia számára. Ára 70 kr.

A polgár és kereskedő számvetése. Elméleti s gyakorlati kézikönyv ok-szerű számismeretek terjesztésére, egy toldalékkal, melyben minden pénzek és mértékek a mieinkkel össze vannak hasonlítva. Írta Finály Henrik Lajos, gymnas. tanár és a kolozsvári kereskedő társulat vasárnapi iskolájában r. tanító. Ára füzve 1 frt 40 kr.

Rózsáagi A. Mintegy tíz évvel ez-előtt, regény a legközelebb lefolyt tíz évből, 3 kötet, ára 3 frt.

Szász Károly, Trencsényi Csák, történeti költői beszély, tíz énekben, ára füzve 2 frt., kötve 3 frt.

Kazinczi Ferencz levelezése Berzsényi Dániellel. 1808—1831. Ára 2 frt 50 ujkr.

Kakas Márton Tolltaraja. Kiadja Jókai Mór, 2 kötet ára 2 ft.

(29)

Az Erdély - Kovásznai bányahatóságilag engedélyezett

„Transilvania vasmű-bányászáság”

értesítvényt bocsátott ki, mi magyar, román és nyelven alólírtán ingyen kapható.

Karvázy József.

(1158)

10/23 1861

(5—5)

Tisztelt Popp J. G. úr!

Tisztelettel fölkérjük, hogy az ön fog-olomjából mint szintén Anatherin-szájvizéből, melyeket több esetekben igen sok sikerrel használtunk, sziveskedjék a helybeli műgyógyintézet számára hat csomag fog-ólmot és ugyanannyi Anatherin-szájvizet küldeni pos-tán következ cím alatt: „Titkos udvari tanácsos dr. Kied urnak, a nagyhercegi sebész műgyógyintézet igazgatójának.”

Jéna, nov. 28. 1859.

Dr. Schillbach,
a sebész műgyógyint. segédorvosa.